

I *Aftalen om Grøn omstilling af dansk landbrug* af 4. oktober 2021 mellem regeringen, Venstre, Dansk Folkeparti, Socialistisk Folkeparti, Radikale Venstre, Enhedslisten, Det Konservative Folkeparti, Nye Borgerlige, Liberal Alliance og Kristendemokraterne er det aftalt, at ”der skal gennemføres en evaluering af det faglige grundlag for kvælstofindsatsen (”second opinion”), bl.a. under inddragelse af internationale forskere. En second opinion vil omfatte en evaluering af det faglige grundlag for kvælstofindsatsen mhp. at afdække, om der er foretaget antagelser, forudsætninger eller valg, som vil kunne lede til en justeret opgørelse af et resterende kvælstofindsatsbehov inden for de juridiske og naturvidenskabelige rammer for vandrammedirektivet.”

Opgaven har været gennemført af en taskforce bestående af Finansministeriet (formand), Miljøministeriet og Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri. Arbejdet har taget afsæt i input fra og under inddragelse af både danske og internationale eksperter.

Der foreligger nu en endelig second opinion-rapport om kvælstofindsatsen. Det konkluderes overordnet, at den danske tilgang til opgørelse af kvælstofindsatsbehovet er robust og der bakkes generelt op om de valg og antagelser, der er foretaget i forbindelse med opgørelsen af kvælstof indsatsbehov.

Men de internationale eksperter i second opinion har dog peget på, at de miljømål for klorofyl-a som anvendes for åbenvandsområder i gældende vandplaner, og som danske forskere anbefaler, er lavere niveau end det der er aftalt med Sverige og Tyskland, og eksperterne anbefaler derfor at målene tilbageføres svarende til de tidligere aftaler. De danske forskere der står for udarbejdelsen af de danske marine modeller for opgørelse af miljømål og målbelastninger for næringsstoffer har rådgivet taskeforcen om, hvordan der fagligt bedst følges op på anbefalingen om at tilbageføre miljømålene til aftalte værdier med andre lande. Denne rådgivning har taskeforcen fulgt.

Derfor er der i second opinion-rapporten opstillet tre scenarier for miljømål og dermed indsatsbehov. Det første scenarie indebærer ikke opfølgning på de internationale eksperters anbefaling. Det andet scenarie indebærer justering i de områder, hvor danske forskere vurderer, at der er gjort aftale med Sverige. Det tredje scenarie indebærer justering i de åbne områder, hvor ansvarlige myndigheder – og dermed også taskeforcen – vurderer, at aftaler om miljømål med Sverige og Tyskland fortsat er gældende. Der er ikke lagt op til ændringer af miljømål i de mere lukkede vandområder og fjorde. Alle scenarier vurderes at være i overensstemmelse med vandrammedirektivet, og medfører omfattende behov for reduktion af kvælstofbelastningen.

Med hensyn til baselinefremskrivningen er denne som koncept ikke justeret, og den er primært baseret på universiteternes rådgivning. Baselineeffekten er reduceret i second opinion som følge af mindre justeringer af enkelte poster og som følge af, at der er færre år i den opdaterede baselinefremskrivning frem til 2027. Det skal desuden bemærkes, at det fremgår af aftalen om Grøn Trepert at statusbelastning, baselinebelastning og målbelastning opdateres inden 2027 og derfra hvert 3. år i forbindelse med udarbejdelse og midtvejsevaluering af nye vandområdeplaner. Med hensyn til statusbelastning er der anvendt en metode, der generelt anbefales af Aarhus Universitet, og der anvendes de seneste oparbejdede data frem til og med 2021.

Forskerne fra Aarhus Universitet, DHI og DTU har indgået i en følgegruppe. Forskernes synspunkter er afspejlet i selve rapporten, ligesom forskerne, såvel som resten af følgegruppen, har haft mulighed for at give et høringssvar. Forskerne er kritiske over for at refitte miljømål og denne kritik er således afspejlet i både den internationale evaluering og den afsluttende rapport for second opinion. Det anføres i rapporten, at der kan være grundlag for at en ny interkalibrering med Sverige og Tyskland hvor nyere viden fra danske forskere kan inddrages. Det er således også i rapporten lagt til grund, at ny viden føder ind i denne øvelse.